

Soạn bài: Phong cách ngôn ngữ chính luận (tiếp theo)

Hướng dẫn Soạn bài: Phong cách ngôn ngữ chính luận (tiếp theo)

II. Các phương tiện diễn đạt và đặc trưng của phong cách ngôn ngữ chính luận

1. Các phương tiện diễn đạt

a) Về từ ngữ

Sử dụng ngôn ngữ thông thường nhưng có nhiều từ ngữ chính trị.

b) Về ngữ pháp

VD1:

(1) Đảng ta là Đảng lãnh đạo. Đảng ta cần phải mạnh mẽ, trong sạch.

(2) Là một đảng lãnh đạo, Đảng ta / cần phải mạnh mẽ, trong sạch.

Tr.N

CN

VN

VD2:

(1) Chúng tôi là chính phủ lâm thời của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Chúng tôi trịnh trọng tuyên bố ...

(2) Chúng tôi, chính phủ ..., trịnh trọng tuyên bố ...

CN

Chú thích

VN

--> Câu thường có kết cấu chuẩn mực gần với kiểu câu phán đoán logic trong hệ thống lập luận (câu trước gọi câu sau...) các câu kết với nhau một cách chặt chẽ.

- Thường sử dụng kiểu câu phức hợp dùng từ ngữ liên kết: Do vậy, bởi thế, cho nên, vì lẽ đã...

- Kiểu câu ghép chính phụ với nhiều mối quan hệ (nguyên nhân kết quả, nhượng bộ tăng tiến, phương tiện mục đích).

c) Về biện pháp tu từ

<http://vietjack.com/>

Trang chia sẻ các bài học online miễn phí

- Sử dụng biện pháp tu từ khá nhiều giúp lí lẽ lập luận thêm phần hấp dẫn (không phải là mục đích chủ yếu).

- Ở dạng nói: chú trọng đến phát âm, đến cách diễn đạt có khi cả ngữ điệu.

2. Đặc trưng của Phong cách ngôn ngữ chính luận

a) Tính công khai về quan điểm chính trị

- Tính công khai về quan điểm chính trị: rõ ràng, công khai về quan điểm, không mơ hồ, úp mở.

- Tránh sử dụng từ ngữ mơ hồ, câu nhiều ý, dễ làm người đọc (nghe) nhầm lẫn quan điểm.

b) Tính chặt chẽ trong biểu đạt và suy luận

Luận điểm, luận cứ, ý lớn, ý nhỏ, câu, đoạn phải rõ ràng, rành mạch.

c) Tính truyền cảm và thuyết phục

- Mục đích: hấp dẫn, lôi cuốn, để thuyết phục.

- Thể hiện: hùng hồn, tha thiết, thể hiện nhiệt tình và sáng tạo của người viết.

III. Luyện tập

Câu 1: Biện pháp tu từ trong đoạn văn chính luận là:

- Điệp ngữ: *Ai có... dùng*

- Liệt kê: *súng, gươm, cuốc, thuồng, gậy gộc* (Cách liệt kê giáng bậc, từ lớn đến nhỏ, từ vũ khí đến dụng cụ thô sơ).

- Ngắt đoạn câu phối hợp với các phép tu từ trên tạo cho đoạn văn có giọng điệu dứt khoát và mạnh mẽ.

Câu 2: Viết một đề cương bài nói chứng minh câu nói của Chủ tịch Hồ Chí Minh trích "*Thư gửi học sinh*":

"Non sông Việt Nam có trở lên tươi đẹp hay không, dân tộc Việt Nam có bước tới đài vinh quang để sánh vai với các cường quốc năm châu được hay không, chính nhờ một phần lớn ở công họ tập của các em."

Gợi ý:

Có thể nêu một số ý sau để chứng minh câu nói của Hồ CHÍ Minh:

a. Luận cứ: Ở thời điểm nào thì thanh niên cũng gánh vác nhiệm vụ quan trọng của đất nước, thanh niên là rường cột của nước nhà, là người chủ tương lai của đất nước. Thanh niên có sức khỏe, có ý chí, có khát khao dân thân và cống hiến, có sáng tạo. Đó là những phẩm chất làm nên sự phát triển bền vững của mỗi quốc gia.

b. Các luận chứng:

- Thể hệ thanh niên trong cuộc Cách mạng tháng Tám đã gánh vác

sứ mệnh thiêng liêng giải phóng dân tộc như thế nào?

- Thế hệ thanh niên trong kháng chiến chống Pháp và chống Mĩ đã anh dũng chiến đấu, chịu muôn vàn gian khó và thậm chí nhiều người đã hi sinh cho nền độc lập của nước nhà.

- Thế hệ thanh niên ngày nay đã làm được gì để góp sức vào công cuộc xây dựng xã hội chủ nghĩa, hội nhập với thế giới.

c. Thanh niên (trong đó phần lớn là học sinh) cần xác định nhiệm vụ là phải học tập để xây dựng đất nước sánh vai với các nước văn minh, tiến bộ.

Câu 3: Viết một đoạn văn chứng minh nhận định sau: *Lòng yêu nước bắt nguồn từ tình yêu những người thân, yêu nơi chôn nhau cắt rốn với những kỉ niệm tuổi thơ không bao giờ quên.*

Có thể dựa vào các ý sau để viết đoạn văn:

- Tình cảm yêu nước không phải tự nhiên sinh ra là đã có sẵn hoặc không phải do nhận thức lí trí, trừu tượng mà có.

- Tình yêu nước ở mỗi người bắt đầu từ những tình cảm nhỏ bé: đó là tình yêu với những người thân yêu, ruột thịt (ông bà, cha mẹ, anh chị, ...); tình yêu đối với làng quê, những con phố nhỏ, nơi chôn rau cắt rốn.

- Tình cảm "*nhỏ bé*" đó phát triển đến độ sâu sắc, thiết tha trở thành một thứ tình cảm thiêng liêng, luôn thường trực trong mỗi con người.

- Yêu nước phải gắn với ý thức về nghĩa vụ bảo vệ và xây dựng quê hương, đất nước. Đó là cơ sở tạo nên tình cảm lớn: **Lòng yêu nước.**